

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

TILSKUDD TIL REGIONALE MILJØTILTAK FOR JORDBRUKET I TROMS 2018

Søknadsfrist 15. oktober 2018

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms 2013 – 2018

Regionale miljøprogram utarbeides i utgangspunktet for fireårsperioder. Programmet gir en oversikt over miljøtilstanden i Tromsjordbruket og peker på de største utfordringene i den sammenheng. Det gis videre føringer for bruk av lokale (SMIL) og regionale (RMP) miljøvirkemidler. Programmet kan leses i sin helhet på nettsidene til Fylkesmannen i Troms.

Nåværende program var utarbeidet for perioden 2013 – 2016. Etter føringer gitt av Landbruksdirektoratet, ble programperioden utvidet til å gjelde også for 2017. Perioden er ytterligere forlenget til å gjelde ut 2018, jf. Meld. ST.11 (2016 – 2017) *Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon*.

Det er bestemt at det skal etableres en nasjonal forskrift, til erstatning for dagens fylkesvise RMP-forskrifter. Forskriften skal være ferdig utarbeidet i løpet av sommeren 2018, slik at den kan ligge til grunn for utarbeiding for de fylkesvise regionale miljøprogrammene.

Det er vedtatt at fylkesmannsembetene i Troms og Finnmark skal slås sammen fra 01.01.2019. Det jobbes derfor nå med å utarbeide et Regionalt miljøprogram for Troms og Finnmark som skal gjelde fra 01.01.2019. Det betyr at søknadsomgangen 2018 er siste året med lokal forskrift.

Troms er for 2018 tildelt 10,1 millioner kr til tiltak innenfor Regionalt miljøprogram.

Endringer for søknadsomgangen 2018

For søknadsomgangen 2018 er det noen endringer siden 2017. Det er tilbud om de samme tiltakene, og foreløpige satser er de samme bortsett fra for tiltak 3 skjøtsel av bratt areal ved slått. Det er i årets jordbruksforhandlinger bestemt at tilskudd til bratt areal skal styrkes, så foreløpige sats og øvre grense for antall dekar er økt. Den andre endringen som er gjort for 2018 er tilskudd til setring på 6 uker eller mer skal ha en sats på kr 50 000. I Troms har vi ikke tidligere hatt tilbud om tiltak for setring på 6 uker eller mer. Denne muligheten er nå lagt inn i søknadsskjemaet. Vi opplyser også at liste over regionalt og nasjonalt verdifulle kulturlandskap i Troms er oppdatert.

Tiltak

RMP Troms 2013 – 18 gir oversikt over en rekke tilskuddsberettigede tiltak knyttet opp mot de største miljø - utfordringene relatert til jordbruket i fylket. Tiltakene er plukket fra en nasjonal meny der hvert fylke har mulighet til å plukke de tiltak som passer best for egen region.

I denne veilederen gis det oversikt over vilkår for regionale miljøtilskudd for Troms 2018. Veilederen gir utfyllende opplysninger om tiltakene som fremgår av Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket i Troms fylke (RMP- forskriften for Troms fylke).

Elektronisk søknad

Nyttig informasjon om utfylling av elektronisk søknad er tilgjengelig på [Landbruksdirektoratets nettside](#). Det er også mulig å levere papiersøknad, selv om det gir ekstra arbeid for kommunen.

Søknadsfrist er 15. oktober for alle tiltak bortsett fra tiltak 4 *Drift av beitelag*, som har søknadsfrist 1. desember.

Innhold

Kap.1: Formål og grunnvilkår	4
Kap.2: Tiltak	5
Miljøtema: Kulturlandskap	6
- 1a Jordbruksdrift på ytre kyst av Troms (bygdenært)	6
- 1b Slått av kanter i jordbrukslandskap (veikanter).....	7
- 2a Beite i bygdenært kulturlandskap	8
- 2b Beite på vanskelig tilgjengelige områder på øyene og langs kysten.....	8
- 2c Skjøtsel av bratt areal ved beite	9
- 3 Skjøtsel av bratt areal (helling 1:5)	9
- 4 Drift av beitelag	10
Miljøtema: Biologisk mangfold	11
- 5a og b Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer ved slått (a) og beite (b).....	11
Miljøtema: Kulturhistoriske miljøer og kulturminner	12
- 6a og b Drift av enkeltseter (a)/ felleseter (b) med melkeproduksjon.....	12
- 7 Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner.....	13
Miljøtema: Tilgjengelighet og friluftsliv	14
- 8 Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet	14
Miljøtema: Utslipp til luft	15
- Tiltak 9a) Nedlegging/nedfelling (voksende kultur 600)	15
- Tiltak 9b) Bruk av tilførselsslanger	15
- Tiltak 9c) Spredning med rask nedmolding	15
Eksempler på hvordan miljøtilskuddsordningene kan brukes	16
Forskrift om regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms	17
Vedlegg til regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms	20
Nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap i Troms	21
Skjøtsel av prioriterte kulturlandskap - mal	22
Skjøtsel av kulturminner – mal	24
Skjøtselsplantiltak 2C Skjøtsel av brattareal ved beite -mal	26
Skjøtselsplan tiltak 8 Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet - mal	27

VEILEDNING TIL FORSKRIFT OM REGIONALE MILJØTILTAK FOR JORDBRUKET I TROMS

Kap. 1: Formål og grunnvilkår

Nasjonale føringer legger opp til at de regionale miljøtiltakene skal være forankret i en av følgende sju miljøutfordringer:

- kulturlandskap
- biologisk mangfold
- kulturhistoriske miljøer og kulturminner
- tilgjengelighet og friluftsliv
- avrenning til vassdrag
- utslipp til luft
- plantevernmidler og avfall

De fleste tiltakene i Troms er rettet mot å stimulere til en større miljøinnsats for å holde kulturlandskapet åpent samt å ta vare på og synliggjøre enkeltelementer i kulturlandskapet.

Kriterier for å motta regionale miljøtilskudd

Alle foretak i Troms som er berettiget produksjonstilskudd og oppfyller vilkårene som fremgår av forskrift og veileder, har rett på regionale miljøtilskudd. For foretak som har jordbruksareal med planteproduksjon, er det et vilkår at foretaket oppfyller kravene til gjødslingsplan. Ved bruk av plantevernmidler er det et vilkår at foretaket oppfyller kravene til føring og oppbevaring av journal.

Beitlag som er godkjent av kommunen, er registrert i Enhetsregisteret og som fyller vilkårene til tiltak 4 *Drift av beitelag*, har rett på tilskudd fra tiltak 4.

Ved søknad om regionale miljøtilskudd, skal det benyttes elektronisk søknadsskjema gjennom Altinn. Det vil også i 2018 være mulig å sende inn søknad på papir. Søknadsskjema kan hentes på Fylkesmannen i Troms sine nettsider. Søknad sendes til kommunen der foretakets driftssenter ligger.

Beitlag kan søke tilskudd til drift av beitelag. Dette gjøres på eget skjema som sendes til kommunen der laget er registrert (jf. vilkår for beitelag). Kopi sendes til evt. andre kommuner der laget har beiteområder.

Søknadsfrist er 15. oktober. Unntatt er tilskudd til drift av beitelag som har søknadsfrist **1. desember**. Tilskudd kan ventes utbetalt i februar/mars året etter.

Tiltakene det søkes om tilskudd for skal være gjennomført innen søknadsfristen.

For 2018 er budsjetttrammen for regionale miljøtilskudd i Troms 10,1 millioner. Siden alle som oppfyller vilkårene har rett på regionale miljøtilskudd, lar det seg ikke gjøre å tallfeste nøyaktige tilskuddssatser før søknadsomfanget er kjent.

Dette heftet og tilleggskdokumenter er tilgjengelig på Fylkesmannen i Troms sine nettsider.

Kap. 2: Tiltak

Oversikt over tiltak i den nasjonale menyen det er valgt å bruke i Troms. Tabellen viser også min- og maksbegrensning og hvilke tiltak som krever skjøtelsesplan.

	Min	Maks	Skjøtelsesplan
Kulturlandskap			
<i>Regionalt prioritert kulturlandskap</i>			
1 Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap			
1a Jordbruksdrift på ytre kyst av Troms (Bygdenært)	5 daa	100 000 kr	
1b Slått av kanter i jordbrukslandskapet (Veikanter)		20 daa	
2 Beite av lokalt verdifulle kulturlandskap			
2a Beite i bygdenært kulturlandskap (bygdenært)		50 daa	
2b Beite på vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene og langs kysten (øyer/holmer/veiløse områder)		100 000 kr	
2c Skjøtsel av bratt areal ved beite (areal med spesielle verdier)	10 daa	40 daa	S
<i>Opprettholde kulturlandskapet</i>			
3 Skjøtsel av bratt areal (helling 1:5)	10 daa	50 daa	
4 Drift av beitelag (søknadsfrist 1. des. eget søknadsskjema)			
Biologisk mangfold			
<i>Prioriterte naturverdier</i>			
5a Slått av biologisk verdifulle arealer			S
5b Beite av biologisk verdifulle arealer			S
Kulturmiljøer og kulturminner			
<i>Setring</i>			
6a Drift av enkeltseter med melkeproduksjon (4-6 uker)			
6a Drift av enkeltseter med melkeproduksjon (6 uker eller mer)			
6b Drift av fellesseter med melkeproduksjon (4-6 uker)			
6b Drift av fellesseter med melkeproduksjon (6 uker eller mer)			
<i>Automatisk fredete kulturminner</i>			
7 Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner (slått og beite)		100 000 kr	S
Friluftsliv og tilgjengelighet			
<i>Turmuligheter og tilgjengelighet</i>			
8 Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet (lav tilrettelegging)		2000 m	S
Utslipp til luft			
<i>Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel</i>			
9a Nedlegging og nedfelling (voksende kultur)		500 daa	
9b Bruk av tilførselsslanger		500 daa	
9c Spredning med rask nedmolding		500 daa	

Det nye søknadssystemet er basert på at det meste av tiltakene kartfestes. Dette gjøres direkte i Altinn for de som søker elektronisk. For de som søker på papirsøknad, må tiltakene merkes på kart som sendes inn sammen med søknaden første gang det søkes på et tiltak. Senere ved evt endring i omsøkt areal. Skjøtelsesplan sendes inn sammen med søknaden første år det søkes om et tiltak og senere dersom det gjøres endringer i skjøtelsen.

Miljøtema: Kulturlandskap

Aktivitetsområde: Regionalt prioriterte kulturlandskap

Tiltak 1: Slått av lokalt verdifulle kulturlandskap

1a Jordbruksdrift på ytre kyst av Troms (bygdenært)

Kulturlandskapet langs kysten og på øyene i Troms har vært preget av jordbruksdrift kombinert med fiske i lang tid og representerer en viktig del av vår kulturarv og historie. I de senere år har vi opplevd stor nedgang i jordbruksdrift spesielt i disse områdene. Skog og Landskap har delt landet inn i 10 jordbruksregioner etter jordbruksforhold og topografi. Jordbruksforholdene i hver av regionene er beskrevet i NIJOS-rapport 13/1999. Ytre kyst av Troms inngår som en del av jordbruksregion "Kysten av Troms og Finnmark". Jordbruksdrift i dette området er spesielt utsatt pga tøffe værforhold. Dette kombinert med at områdene ofte er vanskelig tilgjengelig gjør at jordbruksdrifta her er sterkt truet av nedlegging og som en følge av det at kulturlandskapet gror igjen.

Formål: Å stimulere til jordbruksdrift i et område med særskilt vanskelige driftsvilkår og dermed hindre gjengroing av et kulturlandskap som representerer en viktig del av regionens kulturarv og historie.

Vilkår: Tilskudd gis for areal godkjent for areal- og kultur landskapstilskudd gjennom produksjonstilskuddsordninga i områder innenfor jordbrukslandskapstype "Kysten av Troms og Finnmark". Områdene avmerkes på kart. Arealet det søkes tilskudd for må være på minimum 5 daa. Maksbeløp for utbetaling er kr 100 000. Tilskudd kan søkes av foretak med driftssenter i aktuelt område.

Rapporten fra NIJOS og kart over det aktuelle området er tilgjengelig på nettsidene til Fylkesmannen i Troms.

For mer detaljert kart, se www.tromsatlas.no. Klikk på landbruk og jordbruksregion - Kystbygdene i Troms på venstre side. Foreløpig tilskuddssats: kr 80 per daa

Figur 1. Områder i Troms som er innenfor jordbruksregion "kysten av Troms og Finnmark" er skravert. Regioninndelingen er utført av NIBIO (tidl. Skog og Landskap). Kilde: TromsAtlas og Norge Digitalt.

1b Slått av kanter i jordbrukslandskapet (veikanter)

Kantarealer er godt synlige arealer i kulturlandskapet. Skjøtsel av kantarealer øker den estetiske opplevelsesverdien av kulturlandskapet. Skjøtsel av kantsoner mellom vei og innmark øker innsynet til det bygdenære kulturlandskapet. Skjøtsel av kanter langs grøfter og kanaler bidrar også til bedret drenering og med det bedre vekstvilkår for plantene.

Skjøtsel av kantarealer kan også bidra til å hindre spredning av konkurransedyktige arter slik som for eksempel tromsøpalme. Dette gir rom for fremvekst av mindre konkurransedyktige arter som igjen vil øke det biologiske mangfoldet lokalt.

Kantarealer bevokst med skog eller kratt, kan gi le for planteproduksjon på innmarka og skjul for dyre- og fuglelivet. Ved planlegging av skjøtsel av kantarealer er det derfor viktig å ta hensyn til disse positive effektene av spesielt de skogbevokste kantarealene.

Formål: Å stimulere til skjøtsel av kantarealer mellom innmark og vei og langs grøfter og kanaler for å øke den estetiske opplevelsesverdien av bygdenært kulturlandskap.

Vilkår:

Mellom innmark og vei: Tilskudd kan gis for årlig skjøtsel av kantarealer **mellom innmark og vei** åpen for motorisert ferdsel. **Arealet strekker seg fra veigrøft til innmarksarealer berettiget produksjonstilskudd. Dersom foretakets eiendom starter ved veigrøft som eies av andre (f. eks. kommune, vegvesenet), regnes arealet fra der foretakets eiendom starter.** Bredden på kanten kan ikke være over 10 meter for å kunne defineres som tilskuddsberettiget.

Langs åpne grøfter og kanaler: Tilskudd kan gis for årlig skjøtsel av kantarealer langs åpne grøfter og kanaler knyttet til innmark. Arealet beregnes for grøft/kanal til innmarksareal berettiget produksjonstilskudd.

Generelt: Skjøtsel kan gjøres ved slått eller krattrydding/skogtynning. Dersom kantarealet inneholder skog, bør det ryddes som skog (for ønske om nærmere informasjon, ta kontakt med skogforvaltninga i kommunen). Det stilles krav om at arealet skal fremstå som velstelt og at hele bredden av kanten skjøttes. Det kan gis tilskudd for inntil 20 dekar per foretak. Arealet tegnes inn på kart.

Kjennetegn på velstelt kantareal:

Tresjikt: Glissen skog, oppkvista trær (dersom det er kratt/skog på arealet)

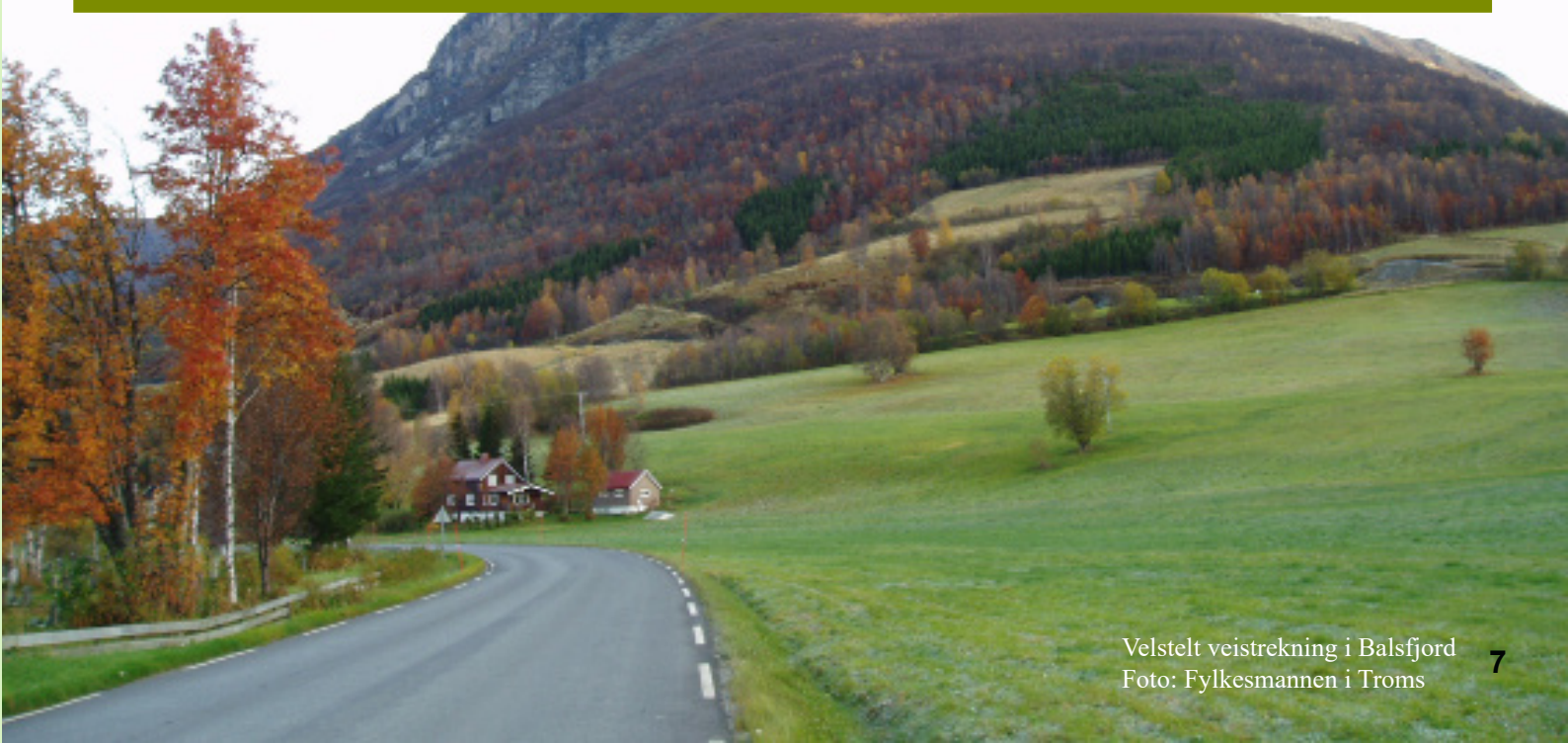
Busksjikt: Lite/ingen buskvekster

Marksjikt: Høyt gressinnhold

Langs grøfter og kanaler bør grasdekke så langt som mulig etterstrebes.

NB! Det gis ikke tilskudd etter både dette tiltaket og tiltak 8 for samme kantstrekning.

Foreløpig tilskuddssats: kr 1000 per daa

Tiltak 2: Beite av lokalt verdifulle kulturlandskap

2a Beite i bygdenært kulturlandskap (bygdenært 100)

Bygdenær beitemark er godt synlige deler av kulturlandskapet. I tillegg til å bevare kulturlandskapet bidrar bygdenær utmarksbeite til å skjerme innmarksarealer for uheldig beite sent i vekstsesongen. Lengre periode med gårdsnært beite legger også til rette for et bedre tilsyn med dyrene og vil dermed kunne være med å bidra til reduserte rovdyrtaap. Mye bygdenær beitemark blir ikke tatt i bruk grunnet ekstra arbeid og utgifter knyttet til gjerdehold og annen tilrettelegging for beite. Et tilskudd til bygdenært beite er ment å stimulere til å ta i bruk bygdenære områder til beite samt å kompensere for eventuelle ekstrakostnader knyttet til beite i disse områdene.

Formål: Å vedlikeholde og utvikle bygdenært kulturlandskap.

Vilkår: Tilskudd kan gis til beite på varig beitemark ved gården/tunet eller i bygda. Det gis ikke tilskudd for arealer berettiget produksjonstilskudd. Antall dyr skal være tilstrekkelig og beitetiden lang nok til at arealet får et tydelig beitepreg. Det skal oppgis antall dyreenheter (småfe=1, melkeku=5, hest/ungdyr storfe=3) og antall dekar som dyrene beiter på. Det beregnes en sats per areal. Ved lavt beitetrykk (mindre enn 3 dyreenheter per daa), blir tilskudd beregnet per dyr. Det må legges til rette for at tradisjonelle ferdselsårer opprettholdes og at tilgjengeligheten for allmennheten ikke hindres. Av hensyn til beitekonflikter **kan** det stilles krav om at dyrene beiter på avgrensede eller inngjerdede områder. Omsøkt areal skal godkjennes av kommunen. Godkjenning kan skje ut i fra kartopplysninger. Areal tegnes på kart. Det er ønskelig at kommunen får opplysninger om omsøkt areal er eksisterende eller nytt beite. Det gis tilskudd for inntil 50 daa per foretak.

Kjennetegn på areal med tydelig beitepreg:

Tresjikt: Glissen skog, oppkvista trær (lite greiner langt nede)

Busksjikt: Lite/ingen buskvekster

Marksjikt: Godt gressinnhold, dominert av gressarter fremmet av beite (bredblada gress, engkvein, rapp, sølvbunke)

Foreløpig tilskuddssats: kr 50 per dyreenhet/ kr 150 per daa

2b Beite på vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene og langs kysten (øyer/holmer/veiløse områder 101)

Langs kysten av Troms er det gode beiteområder. Siden mange øyer og kystnært fastland ikke lenger har aktive bruk med beitedyr, er mange av disse beiteområdene i ferd med å gro igjen. Det kreves ekstra innsats å frakte beitedyr til disse områdene, men det er god landskapspleie og øker kvaliteten på området både for lokalbefolkning og turister.

Formål: Å stimulere til at vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene og langs kysten av Troms blir tatt i bruk til beite for å hindre gjengroing av kulturlandskapet.

Vilkår: Det kan gis tilskudd til småfe som beiter på vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene i både ferskvann og saltvann, og langs kysten av Troms. Med vanskelig tilgjengelige områder menes områder som krever at dyrene fraktes med båt/ferge til eller fra området. Dyrene må være på beitet de fraktes til/fra i minst 8 uker. Dyr må fraktes til/fra beitet i søknadsåret for å være berettiget tilskudd. Det betyr at dyr som oppholder seg på beitet hele året uten å bli fraktet med båt til/fra, ikke er berettiget tilskudd. Hoveddelen av fôropptaket i denne perioden må skje gjennom beite. Det skal oppgis antall dyreenheter (1 småfe=1 dyreenhet) og antall dekar som dyrene beiter på. Det beregnes en sats per dyreenhet, men begrenses oppad til en makssats per dekar for å unngå overbeite. Det stilles krav om at dyrene har rikelig tilgang på mat og vann og at drifta er i samsvar med gjeldene regler for dyrehold (dyrevernloven med forskrifter). Brukeren må ha lovlig tilgang til beitearealene. Beitearealene merkes av på kart. Maks utbetaling for tiltaket er kr 100 000 per foretak.

Foreløpig tilskuddssats: kr 150 per dyreenhet (småfe) / 450 kr per daa

2c Skjøtsel av bratt areal ved beite (areal med spesielle verdier)

Brattlendt areal i drift representerer verdifulle kulturlandskapsverdier siden disse ofte er godt synlige. Dette arealet er vanskelig å drive, og blir derfor ofte tatt ut av drift. Det er viktig for opplevelsesverdien av kulturlandskapet at disse arealene ikke gror igjen.

Formål: Å opprettholde drift av bratte jordbruksarealer gjennom kompensasjon for driftsmessige ulemper.

Vilkår: Tilskudd kan gis for beite av bratt areal (fulldyrka, overflatedyrka, innmarksbeite) på minst 10 daa med helling 1:5 eller brattere. Antall dyr skal være tilstrekkelig og beitetiden lang nok til at arealet får et tydelig beitepreg (for kjennetegn på tydelig beitepreg se tiltak 2a). Det skal oppgis antall dyreenheter (småfe=1, melkeku=5, hest/ungdyr storfe=3) og antall dekar som dyrene beiter på. Det beregnes en sats per areal. Ved lavt beitetrykk (mindre enn 3 dyr per daa), blir tilskudd beregnet per dyr. Det kan gis tilskudd for inntil 40 dekar. Arealet merkes av på kart. Skjøtselstiltak noteres i en enkel skjøtelsesplan som legges ved søknaden. Mal for skjøtelsesplan ligger bak i veilederen. Det gis ikke tilskudd for dette tiltaket og tiltak 3 (slått av bratt areal) for samme areal.

Foreløpig tilskuddssats: kr 50 per dyreenhet/ kr 150 per daa

Kommentar: Slått og beite av bratt areal er fordelt på hvert sitt tiltak med ulik tilskuddssats (tiltak 2C og 3). Det gis ikke tilskudd til begge tiltakene for samme areal.

Geit på beite i bygdenært kulturlandskap i Sørreisa.
Foto: Erlend Winje

Aktivitetsområde: Opprettholde kulturlandskapet

Tiltak 3. Skjøtsel av bratt areal (helling 1:5)

Brattlendt areal i drift representerer verdifulle kulturlandskapsverdier siden disse ofte er godt synlige. Dette arealet er vanskelig å drive, og blir derfor ofte tatt ut av drift. Det er viktig for opplevelsesverdien av kulturlandskapet at disse arealene ikke gror igjen.

Formål: Å opprettholde drift av bratte jordbruksarealer gjennom kompensasjon for driftsmessige ulemper.

Vilkår: Tilskudd gis for slått av bratt areal (fulldyrka, overflatedyrka, innmarksbeite) på minst 10 daa med helling 1:5 eller brattere. Arealet merkes av på kart som sendes inn sammen med søknaden. Det kan gis tilskudd for inntil 50 dekar.

Foreløpig tilskuddssats: 300 kr per daa

Kommentar: Slått og beite av bratt areal er fordelt på hvert sitt tiltak med ulik tilskuddssats (tiltak 2C og 3). Det gis ikke tilskudd til begge tiltakene for samme areal.

Tiltak 4. Drift av beitelag (søknadsfrist 1. desember, eget søknadsskjema)

Samarbeid om tilsyn, sanking og gjerdehold fører til bedre utnyttelse av utmarksbeite og redusert tap av dyr på beite. Vi har siden 1970 hatt ei tilskuddsordning for organisert beitebruk i Norge. Støtta har vært todelt; støtte til drift av beitelag gjennom tilskudd per hjemsanka dyr, og tilskudd til investeringer. Investeringsstøtten forvaltes av Fylkesmannen, mens årlig støtte til drift av beitelag går inn under regionalt miljøprogram.

Formål: Legge forholdene til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark og redusere tap av dyr på utmarksbeite gjennom organisert tilsyn, organisert sanking og andre målretta fellestiltak i beiteområdet.

Vilkår: Det kan gis tilskudd til beitelag som har sau, geit eller storfe på beite i utmark minst 8 uker i året. Tilskuddet gis per hjemsanka dyr. Melkende kyr og geiter er ikke omfattet av tiltaket. Beitelag som søker om tilskudd må være registrert i enhetsregisteret/foretaksregisteret. Søknad om tilskudd sendes den kommunen der størstedelen av beitet ligger. Dersom laget beiter i flere fylke, skal fylkesmennene i beitefylkene sammen avgjøre hvilket fylke og hvilken kommune laget skal registreres i, og hvor de skal søke om tilskudd. For å være berettiget tilskudd gjennom regionalt miljøprogram, må beitelaget oppfylle følgende krav:

- Laget skal ha egne lagslover og et styre valgt av medlemmene, og føre protokoll fra alle møter der det blir gjort vedtak.
- Laget skal være åpent for brukere som har tilgang til utmarksbeite i et område der samarbeid kan fremme bruken av beiteområdet.
- Laget skal føre regnskap for den økonomiske drifta i laget i tråd med gjeldende regler og god regnskapsteknikk.
- Laget skal bruke alle tilskudd til laget til å fremme den organiserte beitebruken i området gjennom felles tiltak.
- Laget skal organisere effektivt og forsvarlig tilsyn og sanking av egne og andres dyr i lagets område, tilpassa lokale forhold. Beiteområdet skal inspiseres minst en gang i uka slik at unormale forhold kan bli oppdaga fort og nødvendige tiltak satt i verk.
- Laget skal samarbeide med tilgrensende lag når det kan føre til mer effektiv ressursbruk og utnyttelse av beiteområdene. Dette gjelder spesielt sanking og ettersanking.
- Laget skal notere opplysninger om gjennomført tilsyn (dato, tilsynsrunde, unormale forhold i beiteområdet og tiltak som er satt i verk). Fylkesmannen og kommunen kan be om å få lagt fram denne dokumentasjonen.
- Laget skal sende årlig rapport til kommunen innen 1. desember.
- Lag som bruker beite i andre kommuner enn registreringskommunen, skal hvert år sende kopi av søknad om tilskudd til disse for informasjon.
- Nyregistrerte lag skal ha minst 5 aktive medlemmer og 300 småfeenheter. Minstekrav for eksisterende lag er minst 2 aktive medlemmer og 150 småfeenheter (1 småfeenhet = 1 lam/sau/geit/kje eller 0,1 storfe). Alle dyreslag fra samme bruk skal organiseres i samme lag.

Fylkesmannen kan i spesielle tilfeller gjøre unntak fra disse kravene. Fylkesmannen kan også pålegge at lag blir slått sammen eller delt.

Støtte til investeringer i beitefeltet kan søkes gjennom egen forskrift fra 2013 som forvaltes av Fylkesmannen.

Foreløpig tilskuddssats: 40 kr per storfe
11 kr per småfe

Sau på beite
Foto: Fylkesmannen i Troms

Miljøtema: Biologisk mangfold

Aktivitetsområde: Prioriterte naturverdier

Tiltak 5: Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer ved slått (a) og beite (b)

Store områder har blitt påvirket av tradisjonell jordbruksdrift (ekstensiv drift uten bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler) over lang tid. Dette har gitt rom for at arter av planter og dyr har tilpasset seg disse forholdene. Med endring i driftsform, gror jordbrukslandskapet igjen og bruk av gjødsel og sprøytemidler påvirker det biologiske mangfoldet. I dag er det bare fragmenter igjen av kulturlandskapet preget av tradisjonell jordbruksdrift. Disse er det verdt å ta vare på.

Formål: Å stimulere til bevaring av kulturlandskap preget av tradisjonell jordbruksdrift.

Vilkår: Det kan gis tilskudd for skånsom skjøtsel av eng, slåttearealer og beitemark i kulturlandskap som er registrert som nasjonalt eller regionalt verdifulle i Troms. Liste over aktuelle områder er vedlagt. Disse områdene er også merket av på kart som ligger tilgjengelig på nettsidene til Fylkesmannen i Troms.

Med skånsom skjøtsel menes svak gjødsling, middels sein slåttetid, bruk av lette maskiner og redskaper og ingen bruk av kjemiske plantevernmidler. Beiting må starte tidlig i sesongen og beitetrykket må være tilstrekkelig til å etablere og vedlikeholde en typisk beitemarksflora. Arealet merkes av på kart som sendes inn sammen med søknaden. Skjøtsel utføres etter en enkel skjøtselsplan som utarbeides av andre på bestilling og godkjennes av Fylkesmannen. Skjøtselsplanen legges ved søknaden første gang det søkes om tilskudd for et areal. Arealet må være i slik hevd at de verdiene som var grunnlaget for utvelgelsen fremdeles er tilstede eller vil komme tilbake ved planlagt skjøtsel.

Tilskudd gis for skjøtselsarbeid på egen eiendom eller for skjøtsel på oppdrag. Ved skjøtsel på oppdrag kan f. eks. kommune, museum eller andre grunneiere være oppdragsgiver. Det må i så tilfelle foreligge en oppdragsavtale.

Tilskudd kan søkes i tillegg til produksjonstilskudd for det aktuelle arealet.

Tiltaket bør sees i sammenheng med spesielle miljøtiltak i jordbruket, der midler kan brukes til større ryddearbeid eller tilrettelegging for beite eller slått og RMP-midler til årlig vedlikehold. For utarbeidelse av skjøtselsplan oppfordres det til å søke SMIL-midler. Fylkesmannen kan være behjelpelig med å opprette kontakt med firmaer som utarbeider skjøtselsplaner.

Foreløpig tilskuddssats: a) slått: 1000 kr per daa
 b) beite: 800 kr per daa

Miljøtema: Kulturhistoriske miljøer og kulturminner

Aktivitetsområde: Setring

Tiltak 6a og b. Drift av enkeltseter (a) / fellesseter (b) med melkeproduksjon

Troms har ingen utpreget setertradisjon og det er således få setre i fylket. Likevel utgjør de få setrene vi har et viktig innslag i kulturlandskapet samtidig som de er bærere av kulturhistoriske verdier. Dette er verdier vi ønsker å opprettholde for jordbruket i fylket vårt.

Formål: Å ivareta viktige kulturlandskapsverdier knyttet til seterdrift og å opprettholde tradisjonen med setring i fylket.

Vilkår: Det kan gis tilskudd til foretak som har hele eller deler av melkeproduksjonen fra geit og/eller ku på seter minimum 4 uker i løpet av sommerhalvåret. Med seter menes anlegg tilknyttet beiteområde i utmark eller spesielt kultiverte områder for beiting som for eksempel overflatedyrka eller fulldyrka eng i utmark.

Øvrige vilkår:

- det stilles krav om permanent husvære for personell og fjøs/melkestall tilknyttet anlegget
- det skal melkes minst 2 kyr eller 10 geiter daglig
- melka skal leveres til meieri eller videreforedles lokalt
- hoveddelen av fôropptaket i seterperioden må skje gjennom beiting
- produksjonen må skje innenfor kvote eller i samsvar med forskrift om fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk

For fellesseter blir tilskuddssatsen delt likt på medlemmene. Samdrifter som setrer alene regnes som enkeltseter. Om de setrer sammen med andre foretak i fellesseter, regnes samdrifta som ett medlem av fellesseter. Setra merkes av på kart som sendes inn sammen med søknaden.

Foreløpig tilskuddssats: a) enkeltseter: 20 000 kr pr seter (4 - 6 uker)
enkelseter: 50 000 kr pr seter (6 uker eller mer)
b) fellesseter: 30 000 kr pr seter (fordeles på antall medlemmer) (4 - 6 uker)
fellesseter: 50 000 kr pr seter (fordeles på antall medlemmer) (6 uker eller mer)

Storfe på beite
Foto: Jack Steve Nylund

Aktivitetsområde: Automatisk fredete kulturminner

Tiltak 8. Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner

Kulturminner utgjør en viktig del av vår felles historie og kulturarv. De er unike og uerstattelige kilder til kunnskap og opplevelse. Automatisk fredete kulturminner omfatter kulturminner fra før 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år. Fra et kulturminnes synlige ytterkant er en sone på 5 meter også automatisk fredet. Eksempel på kulturminner kan være gravhauger, hustufter og fangstgroper. En stor andel av kulturminnene ligger i jordbrukets kulturlandskap. Jordbruket har derfor en viktig oppgave med å ta vare på disse.

Formål: Å ta vare på kulturminner i jordbrukets kulturlandskap som utgjør en verdifull del av vår felles kulturarv og historie.

Vilkår: Det gis tilskudd til skjøtsel av kulturminner som er registrert i kulturminnedatabasen Askeladden og som ligger i jordbrukets kulturlandskap (på innmark eller i bygdenær utmark). Bygninger omfattes ikke av ordningen. Kulturminnet skal merkes av på kart. Skjøtsel utføres etter skjøtelsesplan som utarbeides i samråd med regional kulturminneforvaltning. Arealet tegnes inn på kart og skjøtelsesplan legges ved søknaden første gang det søkes om tilskudd for et kulturminne. Mal for skjøtelsesplan er vedlagt og kan finnes på nettsidene til RMP Troms. Maks tilskuddsbeløp for tiltaket er kr 100 000.

Kulturminnet skal ellers holdes ryddig og fri for søppel og være tilgjengelig for allmennheten. Ved beite skal tråkkskader unngås og det skal tilstrebes jevn beiting. Beiteområdet kan være inngjerdet eller ha en naturlig avgrensing. Det skal foreligge skriftlig avtale ved innleie av beitedyr.

Omfattende tiltak med å rydde kulturminner eller å legge til rette for beite på og rundt disse (for eksempel etablering av permanente gjerder) kan søkes gjennom SMIL-ordninga. RMP-midler knyttes til årlig skjøtsel og vedlikehold.

Ved mistanke om funn av automatisk fredete kulturminner, kan kulturminneforvaltninga (fylkeskommunen eller Sametinget) kontaktes for vurdering og eventuell registrering slik at skjøtsel kan bli tilskuddsberettiget. Nærmere informasjon om kulturminner finnes på www.kulturminnesok.no. For kommuneadministrasjon finnes informasjon på <http://askeladden.ra.no>

Foreløpig tilskuddssats: kr 2000 per daa (slått og beite)

Gravrøys Veneset
Foto: Pål Alvereng

Miljøtema: Tilgjengelighet og friluftsliv

Aktivitetsområde: Turmuligheter og tilgjengelighet

Tiltak 9. Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet (lav tilrettelegging 401)

Det er et nasjonalt mål at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og i naturen for øvrig. En viktig forutsetning for friluftslivet er tilgjengelighet til utferdsarealer og kulturlandskapselementer (f.eks. bygninger, kulturminner, planter og dyr). Tilskuddsordningen er tenkt å skulle stimulere til og gi betaling for at jordbruksforetak legger til rette for ferdsel og friluftsliv i jordbrukets kulturlandskap. Skjøtsel langs landbruksveier kan også bidra til å unngå farlige situasjoner mellom turgåere og gårdens transportbehov. Slik tilrettelegging vil også kunne kanalisere ferdselen dit grunneier ønsker og dermed bidra til å dempe konflikter mellom gårdbrukere og turgåere.

Formål: Å stimulere til skjøtsel av stier/landbruksveier på innmark og bygdenær utmark for å legge til rette for og styre ferdsel i jordbrukets kulturlandskap.

Vilkår: Tilskudd kan gis til skjøtsel av:

- stier som leder til andre etablerte stier
- stier som leder til kulturminner
- stier som leder til utferdsareal/rekreasjonsområder
- stier som kanaliserer ferdsel utenom tun og sårbare områder
- naturstier/opplevelsesstier
- landbruksveier i jordbrukets kulturlandskap

Det kan gis tilskudd til tiltak på privat grunn på innmark og i bygdenær utmark. Skjøtsel kan være tynning av skog, slått, opprusting av sti og vedlikehold av porter og lignende. Det stilles krav om at ferdselsårene skal holdes åpne så de er godt synlige. De skal også være merket og kunne avmerkes på turkart. Det gis ikke tilskudd til veier åpne for motorisert ferdsel utover gårdens transportbehov. Ferdselsårene skal tegnes inn på kart. Skjøtselstiltak noteres i en enkel skjøtelsplan som legges ved søknaden. Mal for skjøtelsplan ligger bak i veilederen. Det gis tilskudd for inntil 2000 m per foretak.

Tilskudd til etablering av nye ferdselsårer, eventuelt omfattende restaurering av gamle ferdselsårer, kan søkes gjennom SMIL-ordninga.

Foreløpig tilskuddssats: 5 kr per meter

Kulturlandskap i Balsfjord
Foto: Erlend Winje

Miljøtema: Utslipp til luft

Aktivitetsområde: Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel

Husdyrgjødsel er en ressurs for å få gode avlinger, men kan også være et potensielt miljøproblem gjennom frigjøring av klimagasser til luft, forurensning til vann og sjenerende lukt til omgivelsene.

Formål: Bidra til at husdyrgjødsel blir spredd på en mer miljøvennlig måte slik at utslipp til luft, avrenning av næringsstoffer til vann og luktulempet blir redusert sammenlignet med spredning ved tradisjonelle metoder. Spredningen skal foregå slik at mest mulig av gjødsla blir tilgjengelig for plantevekst.

Vilkår:

Det gis tilskudd gis til følgende tre områder:

Tiltak 9a) Nedlegging/nedfelling (voksende kultur 600)

Det gis tilskudd til spredning av husdyrgjødsel i voksende kultur (eng) der gjødsla enten blir ført direkte ned i bakken, mekanisk eller ved hjelp av høyt trykk (nedfelling: DGI) eller den blir ført i slanger eller rør helt nede på bakken (nedlegging: stripespreder).

Tiltak 9b) Bruk av tilførselsslanger

Dersom det nyttes slangeutstyr i voksende kultur (9a), kan det i tillegg gis et ekstra tilskudd. Med slangeutstyr menes slanger eller rør som fører gjødsla ut på arealet fram til sprederen.

Tiltak 9c) Spredning med rask nedmolding

Det gis tilskudd til harving/pløying etter overflatespredning av husdyrgjødsel innen fire timer etter spredning, slik at gjødsla dekkes av jord eller blandes i det øverste jordlaget (nedmolding).

Generelt for alle tre tiltakene:

Selv om det spres husdyrgjødsel flere ganger på et areal, kan man kun motta tilskudd til én spredning per år på det aktuelle arealet. Tiltaket gjelder spredning av enhver type husdyrgjødsel uavhengig av dyreslag og tørrstoffinnhold. Tilskudd gis for areal der gjødsla spres på en miljøvennlig måte som beskrevet over. All husdyrgjødsel på foretaket må disponeres i henhold til forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav. Det forutsettes at tiltaket synliggjøres i gjødslingsplanen. Minste spredemengde er 5 kg total-N per dekar. Arealene det innvilges tilskudd for skal høstes eller beites etter spredning samme år. **Tiltaket skal gjennomføres innen 1. august.** Omsøkt areal merkes av på kart. Det gis tilskudd for inntil 500 daa til hvert av tiltakene per foretak.

Foreløpig tilskuddssats: a) nedlegging/nedfelling: kr 110 per daa
b) bruk av slangeutstyr: kr 60 per daa
c) spredning med rask nedmolding: kr 80 per daa

Nedlegging av husdyrgjødsel med tilførselsslange
Foto: Jan Henriksen, Norsk landbruksrådgiving Agder

Eksempler på hvordan RMP- og SMIL-midler kan brukes

Eksempel 1

Gårdbrukeren blir kontaktet av regional kulturminneforvaltning som gir beskjed om at det er et kulturminne på gården som det er ønskelig blir skjøttet. Kulturminneforvaltningen lager så en skjøtselsplan etter mal vedlagt RMP-veilederen. Gårdbrukeren selv trenger ikke være den som utfører skjøtselen. Det er også mulig at en gårdbruker inngår en avtale om skjøtsel av kulturminne på annen eiendom. Det må da foreligge avtale med eier, og gårdbrukeren kan så søke om tilskudd. Arbeidet kan imidlertid settes bort til andre og midlene kan brukes til å betale for å få arbeidet gjort.

Eksempel 2

En gårdbruker har et område på sin eiendom som er registrert som verdifullt i henhold til kriteriene i tiltak 5. Det søkes om SMIL-midler til utarbeidelse av skjøtselsplan. Planen utarbeides av eksternt firma. Gårdbruker får RMP-midler til å drive skjøtsel i henhold til skjøtselsplanen.

Kulturminne i jordbrukets kulturlandskap.
Foto: Fylkesmannen i Troms

Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, Troms

Hjemmel: Fastsatt av Fylkesmannen i Troms 18. mai 2016 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 18 og delegeringsvedtak 14. desember 2004 nr. 1615. Endret ved forskrifter 16 mai 2017 nr. 594, 12 juni 2017 nr. 729.

Kap. 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med denne forskrift er å bidra til at jordbruket i Troms fylke drives miljøforsvarlig og ivaretar kulturlandskapet.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for tilskudd til miljøtiltak i Troms fylke.

§ 3. Grunnvilkår

Tilskudd til miljøtiltak etter denne forskriften kan bare gis til

- foretak som er berettiget produksjonstilskudd, jf. forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd mv. i jordbruket, og/eller,
- beitelag som er godkjent av kommunen og som er registrert i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven 13. juni 1994 nr. 15.

For alle foretak som har jordbruksareal med planteproduksjon og som har rett til produksjonstilskudd, er det et vilkår at foretaket oppfyller kravene til gjødslingsplan i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging § 3.

Ved bruk av plantevernmidler er det et vilkår at foretaket oppfyller kravene til føring og oppbevaring av journal i forskrift 6. mai 2015 nr. 455 om plantevernmidler, § 20 og § 26, og føring og oppbevaring av register over plantevernmidler i samme forskrift, artikkel 67.

Kap. 2. Miljøtiltak

§ 4. Slått av lokalt verdifulle kulturlandskap

A Slått av kanter langs veier i jordbrukslandskapet

Formålet er å stimulere til skjøtsel av kantarealer mellom innmark og vei og langs grøfter og kanaler for å øke den estetiske opplevelsesverdien av bygdenært kulturlandskap.

Mellom innmark og vei: Tilskudd kan gis for årlig skjøtsel av kantarealer mellom innmark og vei åpen for motorisert ferdsel. Arealet strekker seg fra veigrøft til innmarksarealer berettiget produksjonstilskudd.

Langs åpne grøfter og kanaler: Tilskudd kan gis for årlig skjøtsel av kantarealer langs åpne grøfter og kanaler knyttet til innmark.

Generelt: Dersom kantarealet inneholder skog skal det ryddes som skog. Det stilles krav om at arealet skal fremstå som velstelt og at hele bredden av kanten skjøttes.

B Jordbruksdrift på ytre kyst av Troms

Formålet er å stimulere til jordbruksdrift i et område med særskilt vanskelige driftsvilkår og dermed hindre gjengroing av et kulturlandskap som representerer en viktig del av regionens kulturarv og historie.

Tilskudd kan gis for areal langs kysten av Troms godkjent for areal- og kulturlandskapstilskudd gjennom produksjonstilskuddsordninga¹ i områder prioritert av Fylkesmannen i Troms.

§ 5. Beite av lokalt verdifulle jordbrukslandskap

A Skjøtsel av bratt areal ved beite

Formålet er å opprettholde drift av bratte jordbruksarealer gjennom kompensasjon for driftsmessige ulemper.

Tilskudd kan gis for beite av bratt areal klassifisert som fulldyrka, overflatedyrka eller innmarksbeite. Arealet må ha en helling på 1:5 eller brattere. Antall dyr skal være tilstrekkelig og beitetiden lang nok til at arealet får et tydelig beitepreg.

B Beite på vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene og langs kysten

Formålet er å stimulere til at vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene og langs kysten av Troms blir tatt i bruk til beite for å hindre gjengroing av kulturlandskapet.

Tilskudd kan gis til småfe som beiter på vanskelig tilgjengelige beiteområder på øyene i både ferskvann og saltvann og langs kysten av Troms i minst 8 uker. Med vanskelig tilgjengelige områder menes det områder som krever at dyrene fraktes med båt/ferge til eller fra området. Dyr må fraktes til/fra beitet i løpet av søknadsåret for å være berettiget tilskudd.

¹ Forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd mv. i jordbruket.

C Beite i bygdenært kulturlandskap

Formålet er å vedlikeholde og utvikle bygdenært kulturlandskap.

Tilskudd kan gis til beite på varig beitemark ved gården/tunet eller i bygda. Det gis ikke tilskudd for arealer berettiget produksjonstilskudd. Antall dyr skal være tilstrekkelig og beitetiden lang nok til at arealet får et tydelig beitepreg.

§ 6. Skjøtsel av bratt areal ved slått

Formålet er å opprettholde drift av bratte jordbruksarealer gjennom kompensasjon for driftsmessige ulemper.

Tilskudd kan gis for slått av bratt areal klassifisert som fulldyrka, overflatedyrka eller innmarksbeite. Arealet må ha en helling på 1:5 eller brattere.

§ 7. Drift av beitelag

Formålet er å legge forholdene til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark og redusere tap av dyr på utmarksbeite.

Tilskudd kan gis til beitelag som har sau, geit eller storfe på beite i utmark minst 8 uker i året. Tilskuddet skal benyttes til fellestiltak for å fremme beitebruken og redusere tap av dyr på beite. Tilskuddet gis per hjemsanka dyr.

§ 8. Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer ved slått (A) og beite (B)

Formålet er å stimulere til bevaring av kulturlandskap preget av tradisjonell jordbruksdrift.

Tilskudd kan gis for skånsom skjøtsel av eng, slåttearealer og beitemark i nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap i henhold til prioritering gjort av Fylkesmannen i Troms. Skjøtsel utføres i henhold til godkjent skjøtelsplan.

§ 9. Drift av enkeltseter (a)/felleseter (b) med melkeproduksjon

Formålet er å ivareta viktige kulturlandskapsverdier knyttet til seterdrift og å opprettholde tradisjonen med setring i fylket.

Tilskudd kan gis til foretak som har hele eller deler av melkeproduksjonen fra geit og/eller ku på seter minimum 4 uker i løpet av sommerhalvåret. Hoveddelen av fôropptaket i seterperioden må skje gjennom beiting. Produksjonen må skje innenfor kvote jf. forskrift 23. desember 2011 nr. 1502 om kvoteordningen for melk.

§ 10. (Opphevet ved forskrift 16 mai 2017 nr. 594)².

§ 11. Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner

Formålet er å ta vare på kulturminner i jordbrukets kulturlandskap som utgjør en verdifull del av vår felles kulturarv og historie.

Tilskudd kan gis til skjøtsel av kulturminner som er registrert i kulturminnedatabasen Askeladden og som ligger i jordbrukets kulturlandskap. Bygninger omfattes ikke av ordningen. Skjøtsel utføres etter skjøtelsplan som utarbeides i samråd med regional kulturminneforvaltning.

§ 12. Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet

Formålet er å stimulere til skjøtsel av stier/landbruksveier på innmark og bygdenær utmark for å legge til rette for og styre ferdsel i jordbrukets kulturlandskap.

Tilskudd kan gis til skjøtsel av stier/landbruksveier på privat grunn på innmark og i bygdenær utmark.

§ 13. Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel

Formålet er å bidra til at husdyrgjødsel blir spredd på en mer miljøvennlig måte slik at utslipp til luft, avrenning av næringsstoffer til vann og luktulempen blir redusert sammenlignet med spredning ved tradisjonelle metoder. Spredningen skal foregå slik at mest mulig av gjødsla blir tilgjengelig for plantevekst.

A Nedlegging/nedfelling

Tilskudd kan gis til spredning av husdyrgjødsel i voksende kultur der gjødsla enten blir ført direkte ned i bakken, mekanisk eller ved hjelp av høyt trykk eller den blir ført i slanger eller rør helt nede på bakken.

B Bruk av slangeutstyr

Dersom det nyttes slangeutstyr til spredning i voksende kultur, kan det i tillegg gis et ekstra tilskudd. Med slangeutstyr menes slanger eller rør som fører gjødsla ut på arealet fram til sprederen.

C Spredning med rask nedmolding

Tilskudd kan gis til harving/pløying etter overflatespredning av husdyrgjødsel innen fire timer etter spredning, slik at gjødsla dekkes av jord eller blandes i det øverste jordlaget (nedmolding).

² Opphevet ved forskrift 16 mai 2017 nr. 594.

Kap. 3. Generelle bestemmelser

§ 14. Retningslinjer og satser

Tilskudd utbetales etter utfyllende retningslinjer, satser, definisjoner mv. fastsatt av Fylkesmannen i Troms.

§ 15. Søknad og utbetaling

Søknad fremsettes på søknadsskjema fastsatt av Fylkesmannen i Troms.

Ved for sent fremsatt søknad vil det tildelte tilskuddet bli redusert med 1000 kroner per virkedag etter fristens utløp og opp til 20 virkedager. Søknader som innkommer senere enn 20 virkedager etter fristen vil ikke bli behandlet. Innvilget tilskudd utbetales til det foretaket eller beitelaget som fremsatte søknaden. Tilskuddet kan ikke overdras til eie eller pant.³

§ 16. Administrasjon, dispensasjon og klage

Vedtak om tilskudd fattes av kommunen. Fylkesmannen kan etter søknad i særlige tilfeller dispensere fra reglene i denne forskriften.

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til Fylkesmannen jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningsaker (forvaltningsloven) kap. VI. Vedtak fattet av Fylkesmannen i første instans kan påklages til Landbruksdirektoratet.

§ 17. Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

§ 18. Avkortning ved regelverksbrudd

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig driver eller har drevet sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.

Tilskuddet kan avkortes eller helt bortfalle dersom foretaket ikke oppfyller, eller bare delvis oppfyller kravene stilt i § 3, andre og tredje ledd. Av samme grunner kan utbetalt tilskudd delvis eller helt kreves tilbakebetalt, jf. § 21.

§ 19. Avkortning ved feilopplysninger

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes. Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket ikke overholder de frister som Kommunen, Fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet har satt for å kunne utføre sine kontrolloppgaver i medhold av § 18.

§ 20. Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere tilskuddsutbetaling. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter § 19 og § 20.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere tilskuddsutbetalinger til foretaket.

§ 21. Ikraftttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2016. Samtidig oppheves forskrift 11. mai 2015 nr. 478 om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, Troms

³ Endret ved forskrift 12 juni 2017 nr. 729.

Foto: Marianne Vileid Uleberg

VEDLEGG TIL REGIONALE MILJØTILSKUDD FOR JORDBRUKET I TROMS

Nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap i Troms

Under er et utvalg av nasjonalt og regionalt viktige kulturlandskapsområder i Troms.

Utvelgelsen er gjort på bakgrunn av:

1. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Troms. Rapport 59-95
2. Bråthen K. A., Alm T. og Vange V. 1996. Registrering av verdifulle kulturlandskap i Troms. [Rapport 1996:11](#)
3. Cand. Scient -oppgave ved UiTø av Virve Ravolainen om beitemarkssopp i kulturlandskapet på Reinøya, Karlsøy.
4. Alm, T. og Often A. 2013. Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Troms, med en vurdering av kunnskapsstatus. Direktoratet for naturforvaltning, [DN-Utredning 2013-9](#)

Kart og mer detaljerte beskrivelser av områdene er tilgjengelige i rapportene, som er tilgjengelige på nettsidene til Fylkesmannen i Troms. I tillegg finnes en rekke slåttemarker, slåtte- og beitemyrer, naturbeitemarker og beiteskoger under viktige naturtyper i Naturbasen (www.naturbase.no).

1

Navn	Kommune
Grunnfarnes	Torsken
Sandøy Melvik	Tromsø
Flatvær	Karlsøy
Gapøya	Kvæfjord
Trondenes	Harstad
Sørrollnes	Ibestad
Stangnes	Tranøy
Lian	Lenvik
BorkenesVoktor	Kvæfjord
Blåfjell	Skånland
Grønesvika	Gratangen
Elvejord	Lyngen
Finnesletta	Gratangen
Lind	Lavangen
Bjørkli	Balsfjord
Skardalen	Kåfjord
Myreng	Kvæfjord
Strømsør	Målselv
Iselvdalen	Målselv
Tverrelvmo	Målselv
Ruovdasnjarga	Kåfjord
Balsfjordens østside	Balsfjord

2

Navn	Kommune
Storjorda	Kvæfjord
Baddereidet	Kvæfjord
Slettnes	Kvæfjord
Saltnes	Kvæfjord
Vågen-Segelvik	Kvæfjord
Indrevalan	Kvæfjord
Fredheim	Lyngen
Solvoll-Selnes	Lyngen
Skattøya	Skjervøy
Bakkejorda	Skånland
Jegerbakken	Skånland
Nipen	Skånland
Øymoen	Skånland
Brattfjell	Tromsø
Gunnarheimen	Tromsø

3

Navn	Kommune
Nordeidet	Karlsøy

4

Navn	Kommune
Bjarkøy: Lia	Harstad
Bjarkøy: beitebakke ved Øvergård	Harstad
Bjarkøy: Østnes, under Ramnfløya	Harstad
Åkerøya	Harstad
Forhamn	Harstad
Andørja, Årbostad	Ibestad
Beitebakke ved Gamnvik	Lavangen
Reite	Salangen
Faksfjorden, Åsen	Dyrøy
Dyrøya, Vinje	Dyrøy
Dyrøya, Berg	Dyrøy
Senja: Beitebakker ved Frovåg	Tranøy
Senja: Gammelsæter	Tranøy
Senja: Sifjord	Torsken
Senja: Bøvær	Berg
Senja: Ersfjord, under Tebbeltuva	Berg
Senja: Grønnlihaugen-Nattmålschaugen	Lenvik
Senja: Senja familiepark, Gressmyrbotn	Lenvik
Senja: Solli	Lenvik
Malangen: Beitebakke ved Kveldro	Lenvik
Indre Fiskelausvatn	Balsfjord
Tønsvikdalen: under Henrikheia	Tromsø
Rebbernesøya: Løksfjord	Tromsø
Rebbernesøya: Finnkirka	Tromsø
Sørfjorden: Ytre Holmbukt	Tromsø
Ullsfjorden: Mækken	Tromsø
Ringvassøya: Dåfjordbotn	Karlsøy
Karlsøya: Beitebakker på/under Vetten	Karlsøy
Karlsøya: Dunhavre-eng på kirkestedet	Karlsøy
Karlsøya: Lågmyra til Sandvika	Karlsøy
Beitebakke nord for Kjeledalen	Storfjord
Beitebakke nord for Pollelva	Lyngen
Manndalen: Ruovdaßsæter	Kåfjord
Beitebakke sørøst av Skogheim	Kåfjord
Sletta	Nordreisa
Sørnesodden	Nordreisa

Skjøtsel av prioriterte kulturlandskap

Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer ved slått og beite

Malen under er utarbeidet av Fylkesmannen i Troms, landbruksavdelingen. Malen tar utgangspunkt i tilsvarende mal utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Malen er ment som et hjelpemiddel i forbindelse med regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms. Skjøtsel er tiltak som blir gjennomført jevnlig, ofte årlig, for å opprettholde ønsket tilstand i en kulturmarkstype. Malen forutsetter at arealet med gammel kulturmark har blitt holdt i hevd eller er restaurert. Skjøtselsplanen må være i tråd med, og skjøtselen må utføres i samsvar med regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms og ordningens forskrift.

Skjøtsel av prioriterte kulturlandskap - mal

1. Grunnopplysninger

Her må følgende gå frem:

- Grunneier
- Gårdsnavn
- Gårdsnr./bruksnr.
- Hvem som skjøtter kulturlandskapet
- Kommune
- Hvor arealets betydning for biologisk mangfold er dokumentert

2. Kart

Arealet skal være tegnet inn på kart. Dersom det skal være ulik skjøtsel for forskjellige deler av arealet, skal dette fremgå av kartet.

3. Beskrivelse av arealet

Det kan vises til registreringer i rapportene nevnt over. Kom gjerne med eventuelle tilleggsopplysninger om området (plante- og dyreliv, tidligere bruk og tilstand). Dersom det finnes arkeologiske kulturminner på arealet, må det opplyses om dette. Noe av det som står i registreringene kan være feil pga. foreldet e.l. Størrelsen på arealet og eventuelt delarealene som skal skjøttes må oppgis (jf. det som står om kart).

4. Målsetting

Hva er målet med skjøtselen? Hvilken tilstand ønskes bevart? Her kan det vises til målene i miljøplan trinn 2. Målsettingen har betydning for hvordan man velger å skjøtte arealet.

5. Beskrivelse av skjøtsel

a) Hensyntagen

- Er det problemarter på arealet og i så fall – hvordan skal disse håndteres?
- Er det rødlistearter i området som det skal tas spesielt hensyn til og i så fall hvordan?
- Er det arkeologiske kulturminner i området og hvordan tas det i så fall hensyn til disse?

Arealet skal ikke jordarbeides, planeres eller tilføres gjødsel, såfrøblanding eller plantevernmidler, slik at den gamle kulturmarka forringes. Det kan foretas opprensning eller åpning av gamle, gjengrodd grøfter.

b) Beiting

- Hvordan er beitearealet avgrenset (inngjerdet, naturlig avgrenset av fjell, sjø etc.)?
- Hva slags beitedyr? (Oppgi også om det er voksne dyr eller ungdyr/lam etc. og husdyrrase)
- Er det aktuelt med sambeiting?
- Hvor mange dyr skal beite på arealet? (Oppgi antall dyr av hvilke dyreslag for ulike delarealer)
- Skal antall beitedyr reduseres utover sommeren?
- Hva er planlagt beiteperiode?

- Er det planlagt tilleggsføring?
- Er det behov for rydding i tillegg og når skal ryddingen i så fall skje?
- Er arealet opprinnelig gammel slåttemark og hvordan tas det i så fall hensyn til det?

Beitearealer skal være inngjerdet eller avgrenset på annen måte og beitetrykket skal være slik at arealenes egenart opprettholdes. Beitepusser bør ikke benyttes.

c) Slått

- Skal arealet slås hvert år eller sjeldnere?
- Når er arealet planlagt slått?
- Hva slags redskap skal brukes til slått?
- Hvordan skal avlingen samles opp?
- Skal høyet bakketørke?
- Skal høyet hesjes?
- Skal arealet beites i tillegg og i så fall i hvilken/hvilke periode/r?
- Skal det lages spiringshull?
- Skal arealet ryddes og/eller rakes for å fjerne kvist og løv, og i så fall når?

6. Logg

Det er tjenlig å føre logg over hva som blir gjort og når, samt effekter av tiltakene. Fotodokumentasjon er også nyttig.

7. Rullering

Oppgi når skjøtselplanen skal rulleres. Skjøtselplaner anbefales rullert ca. hvert femte år, i tillegg til fortløpende evalueringen av om tiltakene fører mot målet.

Skjøtsel av kulturminner

Malen er utarbeidet av Fylkesmannen i Troms, landbruksavdelinga i samråd med kulturminneforvaltninga hos Troms fylkeskommune.

Malen tar utgangspunkt i tilsvarende mal utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Malen er ment som et hjelpemiddel i forbindelse med regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms. Skjøtsel er tiltak som blir gjennomført jevnlig (ofte årlig) for å opprettholde en ønsket tilstand for et kulturminne. Skjøtselsplanen må være i tråd med og skjøtselen utføres i samsvar med forskrift og veileder for regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms.

For å være berettiget tilskudd, må skjøtselsplanen være godkjent av kulturminneforvaltninga (Troms fylkeskommune eller Sametinget). Kulturminneforvaltninga vil også bistå med å utforme planen. Det er viktig å varsle kulturminneforvaltninga i god tid før man tenker på å søke tilskudd, da de trenger tid til befarings- og utforming av skjøtselsplan.

Skjøtselsplan for kulturminner - mal

1. Grunnopplysninger

Her må følgende gå frem:

- Grunneier
- Gårdsnavn
- Gårdsnr./bruksnr.
- Hvem som skjøtter kulturminnene
- Kommune
- Hvor/hvordan kulturminnet er registrert

2. Kart

Arealet med kulturminneområdet skal være tegnet inn på kart. Dersom det skal være ulike skjøtsel for forskjellige deler av arealet, bør dette fremgå av kartet.

Endelig omfang av arealet som skjøttes skal avtales med kulturminneforvaltninga, eventuelt på bakgrunn av erfaring.

3. Beskrivelse av arealet og kulturminnet/kulturminnene

Bakgrunn for beskrivelsen vil være egne observasjoner og i en del tilfeller, register/arkiver og lignende. Få frem hva slags type kulturminne det er. Hvordan er arealet blitt brukt tidligere? Er kulturminnet skadet og i så fall hvordan? Er noe av det som står i registeret/arkivet feil? Størrelsen på arealet og eventuelt delarealene som skal skjøttes må oppgis (jf. det som er ført opp på kartet). Legg ved bilde av kulturminnet/kulturminnene som inngår i skjøtselsplanen.

4. Mål

Hva er målsettingen med skjøtselen? Her kan det blant annet vises til målsettingene i Miljøplan trinn 2.

Målsettingen har betydning for hvordan man velger å skjøtte arealet.

5. Beskrivelse av skjøtsel

Hva skal gjøres og med hva slags utstyr? Endelig beskrivelse av skjøtselen gjøres i samarbeid med kulturminneforvaltninga (Sametinget eller Troms fylkeskommune).

Det må ikke brukes kjemiske midler for å fjerne vegetasjon. Torv som er grodd inn på kulturminnet skal ikke fjernes. Det må ikke graves i jordsmonnet på eller inntil et arkeologisk kulturminne og heller ikke legges noe til i overflaten. En må ikke forsøke å fjerne rota på trær. En må ikke bruke tunge maskiner rundt eller oppå kulturminnet, generelt må en være varsom ved maskinbruk.

a) Skjøtsel i form av beiting

- Hvordan er beitearealet avgrenset?
- Hva slags beitedyr? (Oppgi også om det er voksne dyr eller ungdyr/lam etc. og husdyrrase.)
NB: Dersom det skal beites med storfe, må det gjøres en vurdering av hvor slitesterkt kulturminnet med nærområde er og av dyras potensielle graveaktivitet.
- Hvor mange dyr skal beite på arealet? (Oppgi eventuelt dyreslag og antall for ulike delarealer.)
- Hva er planlagt beiteperiode?
- Er det behov for rydding i tillegg og når skal ryddingen i så fall skje?

b) Skjøtsel i form av slått

- Skal arealet slås hvert år eller sjeldnere?
- Når er arealet planlagt slått?
- Hva slags redskap skal brukes til slått?
- Hvordan skal avlingen samles opp?
- Skal arealet beites i tillegg?
- Skal arealet ryddes og/eller rakes for å fjerne kvist og løv, og i så fall når?

6. Sammenheng

Er skjøtselstiltaket ledd i en større satsing på skjøtsel av kulturminner på eiendommen? Beskriv kort sammenhengen.

7. Ansvarlig utførende / kontaktperson

Det kan være andre enn søker som skal utføre skjøtselsarbeidet. Før opp telefonnummer og e-postadresse til den som har ansvaret for gjennomføring av skjøtselen.

8. Logg

Det kan være nytting å føre logg over hva som blir gjort og når, samt å registrere hvilke effekter som er oppnådd. Fotodokumentasjon er også nyttig.

9. Rullering

Oppgi når skjøtselplanen skal rulleres. Skjøtselplaner anbefales rullert ca. hvert femte år i tillegg til den fortløpende evalueringen av om tiltakene fører mot målet.

Skjøtselsplan tiltak 2C Skjøtsel av bratt areal ved beite

Skjøtselsplanen er utarbeidet for beskrivelse av de tiltak som er gjort for skjøtsel av bratt areal ved beite. Nærmere beskrivelse av tiltaket finnes lenger frem i veilederen. Skjøtselstiltakene må være gjennomført før søknadsfristen 15. oktober. Planen fylles ut og sendes inn sammen med søknaden.

Grunnopplysninger		
Gårdbruker:		
Gårdsnavn:	Gårdsnr.:	Bruksnr:
Kommune:		

På hvilken måte er stien skjøttet? Gi en kort beskrivelse av de tiltak som er gjennomført inneværende år.

- Hvor mange dyr har beitet på området?
- I hvilke perioder har dyrene beitet på det aktuelle arealet?
- Er arealet inngjerdet/avgrenset på annen måte?
- Andre opplysninger:

Skjøtselsplan tiltak 8 Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet

Skjøtselsplanen er utarbeidet for beskrivelse av de tiltak som er gjort for vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet. Nærmere beskrivelse av tiltaket finnes lenger frem i veilederen. Skjøtselstiltakene må være gjennomført før søknadsfristen 15. oktober. Planen fylles ut og sendes inn sammen med søknaden.

Grunnopplysninger		
Gårdbruker:		
Gårdsnavn:	Gårdsnr.:	Bruksnr:
Kommune:		

På hvilken måte er stien skjøttet? Gi en kort beskrivelse av de tiltak som er gjennomført inneværende år.

- Tynning av skog
- Slått
- Opprusting av sti
- Vedlikehold av porter
- Merking
- Annet

